

Dr. Öğr. Üyesi Nagehan OKUMUŞ

HUKUK MUHALEMELERİ KANUNU ÇERÇEVESİNDE
HAKEM KARARLARININ İPTALİ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
TEŞEKKÜR.....	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XIX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM TAHKİM KAVRAMI, TAHKİMİN HUKUKİ NİTELİĞİ VE TAHKİMDE KANUN YOLLARI HAKKINDA GENEL BİLGİLER

§1. TAHKİM KAVRAMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ	5
I. TAHKİM KAVRAMI.....	5
II. TAHKİMİN HUKUKİ NİTELİĞİ.....	8
§2. TAHKİMDE KANUN YOLLARI	11
I. KANUN YOLU KAVRAMI VE TÜRRLERİ.....	11
A. KANUN YOLU KAVRAMI	11
B. KANUN YOLU TÜRRLERİ.....	12
1. Geniş Anlamda ve Dar Anlamda Kanun Yolu	12
2. Olağan ve Olağanüstü Kanun Yolu	13

3. Kanun Yollarına İlişkin Diğer Ayırımalar	14
II. TAHKİMDE KANUN YOLLARININ TARİHİ GELİŞİMİ, TÜRK HUKUKUNDAKİ YERİ VE KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTAKİ DURUMU	16
A. TAHKİMDE KANUN YOLLARININ TARİHİ GELİŞİMİ.....	16
1. Roma Hukukunda.....	16
2. İslam Hukukunda.....	17
3. 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda.....	18
B. TAHKİMDE KANUN YOLLARININ TÜRK HUKUKUNDAKİ YERİ	19
C. TAHKİMDE KANUN YOLLARINA İLİŞKİN OLARAK KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTAKİ DURUM.....	20
1. Fransız Hukukunda	20
2. Alman Hukukunda	23
3. İsviçre Hukukunda.....	25
4. Avusturya Hukukunda.....	27
5. İngiliz Hukukunda.....	28
6. ABD Hukukunda.....	33
III. KANUN YOLLARINA İLİŞKİN TAHKİM HÜKÜMLERİNİN ZAMAN BAKIMINDAN UYGULANMASI.....	34
A. Genel Olarak.....	34
B. İptal Davası Bakımından Durumun Değerlendirilmesi..	38

İKİNCİ BÖLÜM
İPTAL DAVASININ AMACI, HUKUKİ
NİTELİĞİ, ŞARTLARI VE İPTAL
DAVASINDA USUL

§3. GENEL OLARAK.....	49
§4. İPTAL DAVASININ AMACI.....	51
§5. İPTAL DAVASININ HUKUKİ NİTELİĞİ	53
§6. İPTAL DAVASI AÇILABİLMESİ İÇİN GEREKLİ ŞARTLAR.....	55
I. GENEL OLARAK.....	55
II. İPTALE ELVERİŞLİ BİR HAKEM KARARININ BULUNMASI.....	55
A. Genel Olarak.....	55
B. Yabancı Hakem Kararına Karşı İptal Davası Açılamayacağı	60
C. Milletlerarası Hakem Kararının HMK’da Düzenlenen İptal Davasına Konu Olamayacağı.....	62
D. Hakem Kararının Şekli ve İçeriği	63
E. Hakem Kararlarının Hukuki Niteliği.....	65
F. Hakem Kararlarının Benzer Kararlardan Farkı	67
1. Mahkeme Kararlarından Farkı.....	67
2. Hakem- Bilirkişi Kararlarından Farkı	68
III. SÜRE ŞARTI.....	69
A. Genel Olarak.....	69
B. İptal Davası Açma Süresinin Başlangıcı.....	71
C. İptal Davası Açma Süresine İlişkin Bazı Özel Durumlar	77
IV. HUKUKİ YARAR.....	79
§7. İPTAL DAVASI AÇABİLECEK KİŞİLER	81
I. GENEL OLARAK.....	81
II. DAVA ARKADAŞLARININ DURUMU	82
A. Genel Olarak.....	82

B. İhtiyari Dava Arkadaşlığında.....	82
C. Mecburi Dava Arkadaşlığında.....	83
III. DAVANIN İHBARINDA.....	85
IV. ASLİ ve FER'İ MÜDAHİLİN DURUMU	87
A. Asli Müdahalede.....	87
B. Fer'i Müdahalede.....	88
§8. GÖREVLİ ve YETKİLİ MAHKEME	90
I. GÖREVLİ MAHKEME.....	90
A. 6545 Sayılı Torba Kanun'dan Önceki Durum	91
B. 6545 Sayılı Torba Kanun ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Faaliyete Geçtiği Tarih Arasındaki Dönem.....	93
C. Bölge Adliye Mahkemelerinin Faaliyete Geçmesinden Sonraki Durum	94
D. 7101 Sayılı Kanun'dan Sonraki (Mevcut) Durum	95
II. YETKİLİ MAHKEME	97
§9. İPTAL DAVASI AÇMA HAKKINDAN FERAGAT	98
§10. İPTAL DAVASINDA İSPAT YÜKÜ ve DELİLLER	104
I. İSPAT YÜKÜ.....	104
II. DELİLLER	105
§11. İPTAL DAVASINDA YARGILAMA HARÇ VE GİDERLERİ.....	106
I. HARÇLAR.....	106
II. GİDERLER.....	108

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM İPTAL SEBEPLERİ

§12. GENEL OLARAK.....	111
§13. İPTAL SEBEPLERİNİN MÜNFERİT OLARAK İNCELENMESİ	115

I.	TAHKİM SÖZLEŞMESİNİN TARAFLARINDAN BİRİNİN EHLİYETSİZ YA DA TAHKİM SÖZLEŞMESİNİN GEÇERSİZ OLMASI.....	115
A.	Tahkim Sözleşmesinin Taraflarca Yapılması	
	Halinde Sözleşme Yapan Tarafın Ehliyetsiz Olması.....	115
1.	Genel Olarak.....	115
2.	Tahkim Sözleşmesinin Yetkili Kişi veya Kişilerce Yapılmaması	118
a.	Genel Olarak.....	118
b.	Tahkim Sözleşmesini Yapabilecek Yetkili Kişiler	119
aa.	Tahkim Sözleşmesinin Kanuni Temsilci Tarafından Yapılması.....	119
bb.	Tahkim Sözleşmesinin Avukat Tarafından Yapılması.....	120
cc.	Tahkim Sözleşmesinin Adi Vekil Tarafından Yapılması.....	121
dd.	Tahkim Sözleşmesinin Türk Ticaret Kanunu'na Göre Temsile Yetkili Olanlar Tarafından Yapılması.....	123
ee.	Tahkim Sözleşmesinin Türk Borçlar Kanunu'na Göre Ticari Temsilci ve Ticari Vekil Tarafından Yapılması.....	125
B.	Tahkim Sözleşmesinin Geçersiz Olması	126
1.	Genel Olarak.....	126
2.	Tahkim Sözleşmesinin Türk Borçlar Kanunu'nda Yer Alan Şartları Taşımaması Sebebiyle Geçersiz Olması	128
a.	Tahkim Sözleşmesinin Kesin Hükümsüzlüğü (Butlan).....	128
aa.	Tahkim Sözleşmesinin Kanunun Emredici Hükümlerine Aykırı Olması	129
aaa.	Tahkim Sözleşmesinin Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Yer Alan	

Şartları Taşımaması Sebebiyle Geçersiz Olması	130
aaaa. Genel Olarak.....	130
bbbb. Taraflar Arasında Bir Hukuki İlişkinin Bulunmaması	131
cccc. Belirli Bir Uyuşmazlığın Bulunmaması.....	132
dddd. Tahkim İradesinin Bulunmaması.....	132
eeee. Tahkim Sözleşmesinin Yazılı Yapılmaması.....	133
bb. Tahkim Sözleşmesinin Ahlakı Aykırı Olması	134
cc. Tahkim Sözleşmesinin Kamu Düzenine Aykırı Olması	136
dd. Tahkim Sözleşmesinin Kişilik Haklarına Aykırı Olması.....	137
ee. Tahkim Sözleşmesinin Konusunun İmkânsız Olması	138
II. HAKEM VEYA HAKEM KURULUNUN SEÇİMİNDE, SÖZLEŞMEDE BELİRLENEN VEYA HUKUK MUHAKEMELERİ KANUNUNDA ÖNGÖRÜLEN USULE UYULMAMASI.....	139
A. Genel Olarak.....	139
B. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre Hakem veya Hakem Kurulunun Seçimi	141
1. Genel Olarak.....	141
2. Hakemin Tahkim Sözleşmesinde İsmen Kararlaştırılması.....	145
3. Hakem veya Hakem Kurulunun Taraflarca Seçimi	146
4. Hakem veya Hakem Kurulunun Üçüncü Kişi, Bir Kurum veya Kuruluş Tarafından Seçimi	148
5. Hakem veya Hakem Kurulunun Mahkeme Tarafından Seçimi	148

C. Hakem veya Hakem Kurulunun Seçiminde, Sözleşmede Belirlenen veya Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Öngörülen Usule Uyulmamasının İptal Sebebi Olarak İleri Sürülmesi.....	149
III. KARARIN TAHKİM SÜRESİ İÇİNDE VERİLMEMESİ	151
A. Genel Olarak.....	151
B. Tahkim Süresinin Başlangıcı.....	153
C. Tahkim Süresinin Sona Ermesi.....	156
D. Tahkim Süresine İlişkin Özel Durumlar.....	157
1. Tahkim Süresinin Uzatılması.....	157
a. Tahkim Süresinin Taraflarca Uzatılması.....	157
b. Tahkim Süresinin Mahkeme Tarafından Uzatılması.....	160
2. Tahkim Süresinin Durması	163
E. Kararın Tahkim Süresi İçinde Verilmemesinin Sonuçları.....	164
IV. HAKEM VEYA HAKEM KURULUNUN HUKUKA AYKIRI OLARAK YETKİLİ VEYA YETKİSİZ OLDUĞUNA KARAR VERMESİ.....	166
V. HAKEM VEYA HAKEM KURULUNUN, TAHKİM SÖZLEŞMESİ DIŞINDA KALAN BİR KONUDA KARAR VERMESİ VEYA TALEBİN TAMAMI HAKKINDA KARAR VERMEMESİ YA DA YETKİSİNİ AŞMASI.....	170
A. Genel Olarak.....	170
B. Hakem veya Hakem Kurulunun Tahkim Sözleşmesi Dışında Kalan Bir Konuda Karar Vermesi	171
C. Hakem veya Hakem Kurulunun Talebin Tamamı Hakkında Karar Vermemesi	173
D. Hakem veya Hakem Kurulunun Yetkisini Aşması.....	177
VI. TAHKİM YARGILAMASININ, USUL AÇISINDAN SÖZLEŞMEDE VEYA BU YÖNDE	

BİR SÖZLEŞME BULUNMAMASI HALİNDE, HUKUK MUHALEMELERİ KANUNUNDA YER ALAN HÜKÜMLERE UYGUN OLARAK YÜRÜTÜLMEMESİ VE BU DURUMUN KARARIN ESASINA ETKİLİ OLMASI.....	180
A. Tahkim Yargılamasının, Usul Açısından Sözleşmede veya Bu Yönde Bir Sözleşme Bulunmaması Halinde, HMK'da Yer Alan Hükümlere Uygun Olarak Yürütülmemesi	180
B. Tahkim Yargılamasının Usule Uygun Yürütülmemesinin Kararın Esasına Etkili Olması	184
VII. TARAFLARIN EŞİTLİĞİ İLKESİ VE HUKUKİ DİNLENİLME HAKKINA RIYASET EDİLMEMESİ.....	189
A. Tarafların Eşitliği İlkesine Riayet Edilmemesi	189
B. Hukuki Dinlenilme Hakkına Riayet Edilmemesi.....	193
VIII. HAKEM VEYA HAKEM KURULU KARARINA KONU UYUŞMAZLIĞIN TÜRK HUKUKUNA GÖRE TAHKİME ELVERİŞLİ OLMAMASI	200
A. Genel Olarak.....	200
B. Objektif Tahkime Elverişlilik.....	202
C. Subjektif Tahkime Elverişlilik.....	206
D. İptal Sebebi Olarak Tahkime Elverişliliğin İleri Sürülmesi.....	207
IX. HAKEM KARARININ KAMU DÜZENİNE AYKIRI OLMASI.....	212
A. Kamu Düzeni Kavramı	212
B. İptal Sebebi Olarak Kamu Düzenine Aykırılığın İleri Sürülmesi.....	214

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
İPTAL İNCELEMESİ, SONUÇLARI, İPTAL
DAVASI SONUCUNDA VERİLEN KARARA
KARŞI TEMYİZ YOLUNA BAŞVURULMASI
VE HAKEM KARARLARININ
YARGILAMANIN İADESİ YOLU İLE İPTALİ

§14. İPTAL İNCELEMESİ.....	219
I. GENEL OLARAK.....	219
II. İPTAL DAVASI AÇILMASININ KARARIN İCRASINA ETKİSİ	221
III. İNCELEME SONUCUNDA VERİLEBİLECEK KARARLAR.....	224
A. İptal Talebinin Reddi Kararı.....	224
B. İptal Kararı.....	224
1. Genel Olarak.....	224
2. Kısmi İptal Kararı.....	226
§15. İPTAL DAVASI SONUCUNDA VERİLEN KARARA KARŞI TEMYİZ YOLUNA BAŞVURULMASI	229
I. GENEL OLARAK.....	229
II. TEMYİZ SEBEPLERİ.....	230
III. TEMYİZ İNCELEMESİ.....	231
IV. TEMYİZ YOLUNA BAŞVURULMASININ KARARIN İCRASINA ETKİSİ	235
§16. HAKEM KARARLARININ YARGILAMANIN İADESİ YOLU İLE İPTALİ	237
I. GENEL OLARAK.....	237
II. YARGILAMANIN İADESİ SEBEPLERİ	242
A. Davaya Bakması Yasak Olan Yahut Hakkındaki Ret Talebi, Merciince Kesin Olarak Kabul Edilen Hakemin Karar Vermiş veya Karara Katılmış Bulunması (HMK m. 375/ 1, b).....	242

B. Vekil veya Temsilci Olmayan Kimselerin Huzuruyla Davanın Görülmüş ve Karara Bağlanmış Olması (HMK m. 375/ 1, c)	243
C. İfadesi Karara Esas Alınan Tanığın, Karardan Sonra Yalan Tanıklık Yaptığının Sabit Olması (HMK m. 375/ 1, e)	243
D. Bilirkişi veya Tercümanın, Hükme Esas Alınan Husus Hakkında Kasten Gerçeğe Aykırı Beyanda Bulunduğunun Sabit Olması (HMK m. 375/ 1, f)	244
E. Lehine Karar Verilen Tarafın, Karara Esas Alınan Yemini Yalan Yere Ettiğinin, İkrar veya Yazılı Delille Sabit Olması (HMK m. 375/ 1, g)	245
F. Lehine Karar Verilen Tarafın Karara Tesir Eden Hileli Bir Davranışta Bulunmuş Olması (HMK m. 375/ 1, h).....	245
G. Bir Dava Sonunda Verilen Hükümün Kesinleşmesinden Sonra Tarafları, Konusu ve Sebebi Aynı Olan İkinci Davada, Öncekine Aykırı Bir Hüküm Verilmiş ve Bu Hükümün de Kesinleşmiş Olması (HMK m. 375/ 1, ı).....	246
H. Kararın, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşme'nin veya Eki Protokollerin İhlali Suretiyle Verildiğinin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Kesinleşmiş Kararıyla Tespit Edilmiş Olması veya Karar Aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılan Başvuru Hakkında Dostane Çözüm Ya da Tek Taraflı Deklarasyon Sonucunda Düşme Kararı Verilmesi (HMK m. 375/ 1, i).....	246
III. YARGILAMANIN İADESİ USULÜ	248
§17. YARGILAMANIN İADESİ YOLU İLE İPTAL DAVASININ YARIŞMASI.....	249
SONUÇ	251
KAYNAKÇA	259